

Vår dato
06.01.2025
Deres dato

Vår referanse
24/08382-2
Deres referanse
24/3537

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Høringsuttalelse - forslag til endringer i reglene om taushetsplikt i helsepersonelloven og pasientjournalloven mv.

Det vises til høringsbrev 25.9.2024.

Sykehuset Østfold HF vil i det alt vesentlige slutte seg til høringsuttalelsen til Sykehuset Innlandet HF.

I tillegg ønsker sykehuset å bemerke følgende:

Når det først skal gjøres en opprydding i taushetspliktregelverket burde departementet også benytte anledningen til å gjøre andre endringer i regelverket enn de foreslåtte. Følgende eksempler på problemstillinger kan tjene som illustrasjon på hvorfor Sykehuset Østfold foreslår dette:

Fakturering fra fristbruddleverandører

Som ledd i oppfølgingen av fakturering fra fristbruddleverandører ønsker helseforetakene å kunne motta informasjon om hva slags helsehjelp det faktureres for.

Ved henvendelse til HELFO om dette har Sykehuset Østfold fått følgende svar:

At pasientene er «videresendt av sykehuset» er ikke et lovbestemt grunnlag for å motta epikrise jfr. helsepersonelloven § 45a. Vi forstår imidlertid deres behov for økonomisk kontroll, men reglene om epikrise gjelder altså ikke for et slik formål. Den helsehjelpen fristbruddpasientene har mottatt hos en fristbruddleverandør er dermed underlagt taushetsplikt, men med noen unntak, f.eks. dersom pasienten har behov for videre oppfølging ved sykehuset.

Vurderingen er opprettholdt av Helsedirektoratet.

Taushetsplikten anses med andre ord å være til hinder for kontrollmekanismer for å sikre nødvendig kostnadskontroll når private helsetjenesteleverandører yter helsehjelp på det offentlige bekostning. Etter sykehusets vurdering kan det umulig ha vært lovgivers intensjon at

taushetspliktreglene skal være til hinder for en slik informasjonsdeling, som er avgjørende for kontroll med bruk av bevilgede midler til spesialisthelsetjenesten. Sykehuset kan heller ikke se hvilke sterke personvern hensyn som tilsier at helseforetak som betaler for helsehjelpen ikke skal kunne motta informasjon om hva slags helsehjelp det betales for.

Oppsummert er det da slik at helseforetakene i mangel av en klar rettsregel som gir anledning til å sette taushetsplikten til side for kostnadskontroll, må akseptere en for de fleste uforståelig konklusjon om at taushetsplikten er til hinder for deling av informasjon for kostnadskontroll.

Som neste eksempel kan være en illustrasjon på, er det imidlertid ikke alltid slik at mangel på klar rettsregel for å kunne gjøre unntak fra taushetsplikten er til hinder for deling av informasjon.

Deling av informasjon med i forbindelse med klage på vedtak etter psykisk helsevernloven

Ifølge psykisk helsevernloven §§ 3-4 og 4-4 a har nærmeste pårørende selvstendig klageadgang ved vedtak etter §§ 3-2, 3-3 og 4-4. Nevnte bestemmelser er ikke taushetspliktbestemmelser, og det følger ikke av bestemmelsene at det kan gjøres unntak fra taushetsplikten slik at pårørende kan gis tilgang til helseopplysninger. Likevel innfortolkes det i bestemmelsene, uten av det følger av ordlyden, at nærmeste pårørende kan få tilgang til slik informasjon, i praksis ved at de kan motta vedtakene som er fattet.

Det er ikke uvanlig at nærmeste pårørende opptrer ved advokat eller annen fullmektig, jf. forvaltningsloven § 12, noe som medfører ytterligere spredning av svært sensitiv informasjon utenfor pasienters medbestemmelse og kontroll.

For sykehuset fremstår det som uforståelig, og som et stort paradoks, at helseforetak på grunn av manglende lovhjemmel ikke kan gis informasjon om hva slags helsehjelp de skal betale for, mens pårørende og deres representanter, på tross av at det mangler klar rettsregel for å sette taushetsplikten til side, likevel gis tilgang til svært sensitiv pasientinformasjon.

Taushetsplikten i forbindelse med innsynsbegjæringer etter offentleglova

I høringsnotatet foreslås det endringer i den såkalte «snokebestemmelsen» i helsepersonelloven § 21 a. Sykehuset vil i den forbindelse foreslå at det klargjøres i regelverket at innsynskrav etter offentleglova ikke alene skal medføre behandlingsgrunnlag, slik at saksbehandlere/helsepersonell som ledd i saksbehandling av innsynskravet kan gjøre oppslag i pasientjournaler. Gitt den sterke taushetsplikten som departementet argumenterer for i høringsnotatet, fremstår det som underlig at saksbehandlere/helsepersonell skal kunne gjøre oppslag i journaler for formål som er helsehjelpen uvedkommende, samtidig som taushetsplikten f.eks. anses å være til hinder for slik fakturakontroll som skissert ovenfor.

Sykehuset vil derfor som et helt konkret forslag foreslå at det lovfestes at innsynskrav i pasientjournaler etter offentleglova ikke kan saksbehandles uten samtykke fra pasienter som opplysningene gjelder. Dersom en pasient ikke ønsker at det skal gjøres oppslag i pasientjournal i forbindelse med et innsynskrav etter offentleglova, er det vanskelig å forstå at offentligheten kan ha en beskyttelsesverdig interesse i å få behandlet innsynskravet. Det fremstår også som

uforståelig at en pasient skal kunne sperre journalen for innsyn fra helsepersonell i forbindelse med ytelse av helsehjelp, men ikke motsette seg at det samme personellet leser journalen i forbindelse med behandling av innsynskrav.

Sykehuset vil også foreslå at det i regelverket stilles som krav at pasienter skal gis informasjon om hvem som har gjort oppslag i deres journal i forbindelse med innsynskrav, og hva slags opplysninger som er gjort tilgjengelig. Holdt opp mot høringsnotatets omtale av tilgangsstyring, logg og etterfølgende loggkontroll burde dette være helt selvsagt.

Basert på de regelverksmessige dilemmaene som er skissert ovenfor, vil Sykehuset Østfold derfor anmode om at departementet nå benytter anledningen til å gjøre en enda mer omfattende gjennomgang av taushetspliktreglene enn høringsnotatet legger opp til.

Avslutningsvis kan det nevnes at Sykehuset Østfold, på samme måte som Sykehuset Innlandet, over tid har arbeidet systematisk med kompetansehevende tiltak, for bl.a. å gjøre medarbeidere i stand til å håndtere taushetspliktspørsmål som løpende oppstår på korrekt måte. Problemstillinger som skissert ovenfor fører da til hoderisting, frustrasjon og undring over et inkonsekvent regelverk. Holdt opp mot dette er neppe grunn til å tro at foreslåtte lovendringer vil føre til bedre forståelse og etterlevelse av regelverket, som ifølge høringsnotatet er et av formålene med lovendringene.

Tilsvarende reaksjoner kommer til uttrykk når det kommuniseres ut i fagmiljøene at departementet i lovforslaget foreslår at adgangen til å motsette seg deling av opplysninger fremheves og tydeliggjøres. Sykehuset Østfold ønsker ikke en slik tydeliggjøring, snarere tvert om. Det at pasienter nekter helsepersonell innsyn i helseopplysninger er sterkt uønsket og medfører økt risiko for svikt i helsehjelpen.

Med vennlig hilsen
Sykehuset Østfold
Juridisk avdeling

Jostein Vist
avdelingssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

